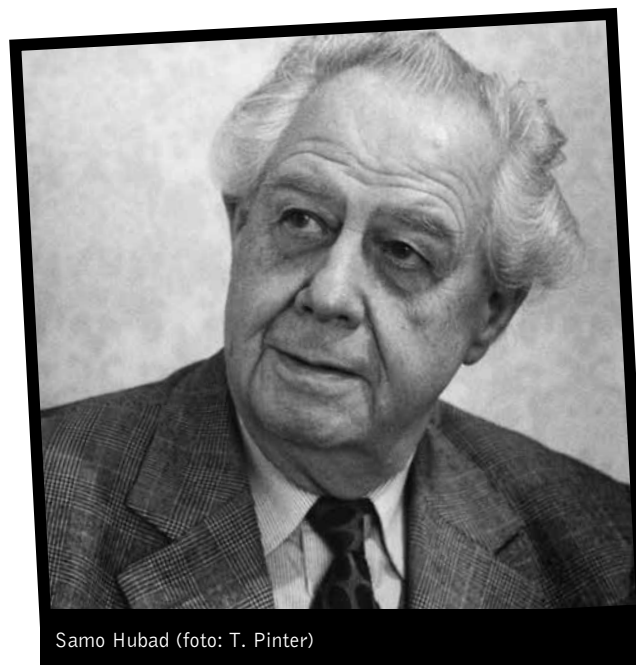

Samo Hubad (1917–2016 – 100. obletnica rojstva

Hubad se je vpisal v slovensko glasbeno zgodovino predvsem z močnimi in izrazitimi interpretacijami simfoničnih in opernih del, kot izjemen poznavalec glasbenih slogov in smeri, kot glasbenik jasnih in načelnih stališč, iskalec umetniške lepote ter kot umetnik, ki je bil zavezan predvsem slovenski kulturi in še posebej njeni glasbeni umetnosti.

Rojen je bil 17. jul. 1917 v znani glasbeniški družini. Mati – Škofjeločanka in pevka v »očetovem« *Mešanem pevskem zboru Glasbene matice* Jerica Dolenc, poročena Hubad, in oče, znani ljubljanski skladatelj, zborovodja, dirigent, pevski pedagog in glasbeni organizator, Matej Hubad, sta mu glasbo tako rekoč položila v zibel. Kompozicijo in dirigiranje je študiral pri Slavku Ostercu in dr. Danilu Švari. Po diplomi iz obeh predmetov na ljubljanskem *Državnem glasbenem konservatoriju – Glasbeni akademiji* (1941) se je izpopolnjeval na *Mozarteumu* v Salzburgu (pri C. Schmeidlu in Carlu Zecchiju), zasebno pa še pri Vaclavu Talichu v Pragi. Vedno se je zavedal svoje družinske rodbinske pogojenosti in brezpogojnosti; tradicije, kakršno je gojil Matej Hubad, dirigent *Glasbene matice*, vodilne slovenske glasbene ustanove svojega časa in prostora in odlikovane z domačimi in mednarodnimi uspehi. Samo Hubad je vse to dobro vedel in poznal. Kako na glasbenem področju preseči, premagati očeta, je bil njegov tihi sen, ki ga je korak za korakom

Samo Hubad (foto: T. Pinter)

uresničeval in na koncu tudi dosegel. Kot vsestranski glasbenik se je v mladosti posvečal tudi zabavni glasbi in jazzu. Igral je klavir in kontrabas ter pel. Z jazzom se je Hubad srečal v Orkesttru Bojana Adamiča v letih 1935–1942, takoj po (2. svetovni) vojni pa je bil član prve zasedbe Big banda Radia Ljubljana, ki

ga je spomladi leta 1945 ustanovil partizan in skladatelj Bojan Adamič. V letih 1942–1951 je bil dirigent ljubljanske *Opere in baleta* (debitiral je v sezoni 1942/43, v naslednji sezoni, 1943/44 pa je že samostojno dirigiral tri predstave; do konca 2. svetovne vojne je v njej deloval kot zborovodja; 1947–1951 in 1958–1962 direktor). V vsem tem času je pripravil ok. 30 premier in dirigiral več kot 600 predstav. V l. 1952–1966 je bil dirigent in nazadnje šef dirigent *Slovenske filharmonije* in 1966–1980 šef dirigent *Simfoničnega orkestra Radia Ljubljana oz. Simfonikov RTV Slovenija*. To je bil Hubadov poustvarjalni, dirigentski vrh, obenem pa umetniški (poustvarjalni) vrh *Simfonikov RTV Slovenija*. V njegovem času je bil ta orkester najboljši (takratni) jugoslovanski orkester. Ob tem je do leta 1958 še vedno dirigiral v ljubljanski *Operi in baletu*, v letih 1958–1964 pa je bil obenem še stalni gost *Opere in baleta HNK* v Zagrebu, v letih 1955–1957 še šef dirigent *Zagrebske filharmonije*. V Hubadovem dirigentskem opusu prevladuje glasba 19. in 20. stol. Njegovo dirigiranje pa je kar najtesneje povezano z izvirno slovensko glasbo, saj je v svoji karieri krstil skoraj sto del, posnel pa več kot 350. *ZKP RTV Slovenija* je izdala precej Hubadovih posnetkov, a je arhiv *Radia Slovenija* še veliko večji, kot bi ga bil slovenski diskografski trg zmožen sprejeti. Hubad je namreč bistveno razširil simfonični in koncertni repertoar orkestra ter posnel številne skladbe od baroka do sodobne glasbe. Tudi po njegovi zaslugi je z radijskim orkestrom uvedel abonmajske sistem, znan kot zeleni abonma, danes abonma *Kromatika*. Najbolj je še dandanes prepoznaven po arhivskih posnetkih celotnih oper: *Tosca*, *Madame Butterfly*, *Don Kihot*, *Črne maske*, *Trubadur*, *Ero z onega sveta*, *Jenufa*, *Faust*, *Orfej in Evridika*. Mnoge med njimi so dandanes izšle v sodobni in digitalni diskografski obliki. Po l. 1979 je še redno dirigiral v *Operi in baletu SNG Maribor*. Zakaj se je Hubad prehitro poslovil od dirigiranja oper v Ljubljani pa tudi v Mariboru, je vprašanje notranjih intrig, njegovih umetniških zahtev pa tudi samega rivalstva in konkurence.

Hubad je bil zagotovo dirigent širokih interpretativnih gest in močne poustvarjalne intenzitete in še posebej občutljiv za bogastvo glasbenih posebnosti. Z enostavnimi in vedno jasnimi dirigentskimi potezami je znal (po)ustvarjati tonske zamisli in jih stapljal v doživljajske celote. Njegove operne izvedbe so z jasnimi psihološkimi prijemi in karakterizacijami likov osmišljevale posamične prizore s še posebnimi občutki za izrazito pevsko frazo. Kot operni in koncertni interpret je z velikimi uspehi gostoval tudi v (nekdanji skupni) domovini in tujini: po Evropi in Aziji pri več kot 60 orkestrih: v Münchenski, budimpeštanski, varšavski, bukareštanski in leningrajski filharmoniji; pri radijskih orkestrih v Helsinkih, Parizu, Bratislavi, Bukarešti in Moskvi; tokijskem simfoničnem orkestru, večkrat tudi na prestižnem festivalu *Maggio musicale Fiorentino* (Firence, Italija). Vodil je predstave v opernih hišah v Beogradu in Zagrebu. Z *Zagrebsko opero HNK* je gostoval v Parizu, na Nizozemskem

in v Italiji. Kot edini slovenski dirigent do danes je dirigiral v *Teatru Verdi* v Trstu. Eden največjih (glasbenih) dogodkov v času, ko še ni bilo *Cankarjevega doma* (v Ljubljani), je bilo gostovanje *Komornega zbora in simfonikov RTV Ljubljana* s solisti mezzosopranistko Marjano Lipovšek, tenoristom Mitjo Gregoračem in basistom Ivanom Sancinom leta 1973 v takrat komaj odprti (29. dec. 1973) zagrebški dvorani Vatroslav Lisinski s celotno izvedbo Berliozove dramatične simfonije *Romeo in Julija*; takrat skoraj odkritje in še dandanes (po skoraj pol stoletja) redkost.

Hubad je bil tudi skladatelj. Je avtor *scenske bajke, pravljice Rdeča kapica*, *Pihalnega kvarteta*, *Pihalnega tria*, *Vizije* za violino in klavir, *Passacaglie* za dva klavirja, *Psalma* za mešani zbor in nekaj *samospevov*: *Trije samospevi* (*Vrata*, *Uspavanka*, *Prihod pomladi* za srednji glas in klavir na besedila Johna Olda Fletcherja, Pavla Oblaka in Franceta Balantiča; 1939–1945; *Mc. DSS 44*). Gre izključno za Hubadov mladostni (študijski) opus, na podlagi katerega pa je Črt Sojar Voglar lahko ugotovil: »Hubad je kot skladatelj in Osterčev učenec ustvarjal v sodobnem slogu z gosto kromatiko in zelo oddaljenimi zvezami s tonalnostjo. Zvočna barvitost pa daje slutiti rahle povezave z impresionizmom [...]«.«

Samo Hubad je 3-krat prejel (malo) *Prešernovo nagrado*: leta 1948 za opero *Soročinski sejem* M. P. Musorgskega, 1953 za dirigiranje opere *Romeo in Julija* H. Sutermeistera (skupaj z režiserjem Hinkom Leskovškom), 1958 pa za dirigiranje Kogojevih Črnih mask. Prejel je tudi Župančičevo nagrado, več nagrad na *Tribuni jugoslovanske glasbene ustvarjalnosti* v Opatiji, nagrado *Društva slovenskih skladateljev* za zaslužnega interpreta slovenske glasbe, pet nagrad *Orfej*, ki jih je *JRT* podeljevala za najboljše glasbene posnetke, *jugoslovanski red zaslug za narod s srebrnimi žarki* ter *srebrni častni zank svobode Republike Slovenije*. 8. jan. 2002 je bil ob praznovanjih 300-letnice *Slovenske filharmonije* in njenih predhodnic imenovan za njenega častnega člana. L. 2005 pa je postal še častni dirigent *simfonikov RTV Slovenija*. Bil je tudi častni občan domače občine Vodice. Hubad je v visoki starosti, v 100. letu življenja umrl na svojem zadnjem domu v Skaručni (pri Ljubljani), 31. 8. 2016. Po besedah muzikologa Matjaža Barba sodi Hubad med deset najpomembnejših osebnosti slovenske glasbe 20. stol.: »Samo Hubad je skupaj z očetom hodil na operne vaje in spoznaval vse običajnim očem / in ušesom; op. FK!/ skrite podrobnosti rojevanja operne premiere. Bolj dragocenih izkušenj si prihodnji dirigent ne bi mogel dobiti. Ko se je postavil sam za dirigentski pult v operi, mu ni bilo nič tuje. Bil je pravzaprav doma.« Zagotovo je bil S. Hubad iskalec umetniške lepote ter kot umetnik zavezan predvsem slovenski kulturi in še posebej njeni glasbi.